

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний _____

Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

_____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Технології корекційно-розвиваючого навчання

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія) _____

(код і назва спеціальності (тей))

2017 р.

Розробник:

Баштан С.О., кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів

Протокол № 1 від «31» серпня 2017 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від «05» вересня 2017 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни «Технології корекційно-розвиваючого навчання» складена відповідно до освітньо-професійної програми першого рівня підготовки (бакалавр) спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія).

Даний курс розрахований на поглиблення професійної підготовки учителів-біологів в галузі сучасної корекційної педагогіки і ґрунтується на міждисциплінарному підході.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методичні засади технологій корекційно-розвиваючого навчання.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Дисципліна «Технології корекційно-розвиваючого навчання» розроблена для студентів першого рівня вищої освіти «бакалавр» і викладається на третьому курсі навчання. Вона є варіативною дисципліною (за вибором студента), яка надає додаткові знання у підготовці студентів для подальшого вивчення інших базових дисциплін, таких як «Географія в ЗОНЗ та методика її викладання», «Вікова фізіологія та шкільна гігієна», «Соціальна педагогіка» та ін.

Дисципліна базується на попередніх знаннях студентів, які були отримані під час вивчення курсів «Загальна та вікова психологія», «Педагогіка», «Основи охорони праці та БЖД». Знання та вміння, що отримують студенти після проходження курсу «Технології корекційно-розвиваючого навчання» є необхідними для роботи з дітьми, що мають вади розвитку і сприяють їх успішній соціалізації.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теорія і практика технологій корекційно-розвиваючого навчання.
2. Сучасні тенденції теорії і практики технологій корекційно-розвиваючого навчання в інклюзивній освіті. Реалізація системи інклюзивної освіти.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування фахових компетентностей, що дають змогу працювати з різними категоріями учнів з обмеженими можливостями життєдіяльності.

Завдання курсу

- ознайомити з сутністю, принципами, основними поняттями корекційної педагогіки;
- розкрити теоретичні засади технологій корекційно-розвиваючого навчання;
- здійснювати моделювання технологій навчання для учнів з різними обмеженими можливостями життєдіяльності.
- Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

ЗК2 - Здатність діяти на засадах етичних міркувань (мотивів).

ЗК3 - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК10 - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК6 - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти

ФК14 - здатність моделювати, планувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, із врахуванням гігієнічних вимог до нього, із застосуванням сучасних методик і освітніх технологій, в тому числі і інформаційних, для забезпечення якості навчально-виховного процесу; застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з географії, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху

ФК20 - здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей різних вікових груп з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей, адаптації навчальних матеріалів з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими потребами,

проведення навчально-розвивальних, виховних, соціально-адаптаційних заходів, використання технологій інклюзивної освіти у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в освітніх закладах

Кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН5 - знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо

ПРН13 - виконує функціональні обов'язки вчителя географії та класного керівника, педагогічно мислить, застосовує творчий підхід до педагогічної діяльності, моделює та розв'язує педагогічні ситуації, планує навчально-виховну роботу з дітьми, педагогами та батьками, застосовує індивідуальний підхід

ПРН21 - вміє оцінити здоров'я особистості, визначити допустимий рівень фізичного навантаження, визначає критерії і показники психічного й психофізичного розвитку дітей, враховує отримані дані при виборі методик і технологій навчання і виховання, розробляє ефективні індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей з особливими освітніми потребами,

ПРН26 - розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва

ПРН27 - формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу

ПРН31 - забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття корекційної педагогіки;
- фактори шкільної дезадаптації, їх характеристику;
- передумови розвитку адаптаційних порушень та форми їх прояву;
- основні види порушень;
- діагностику порушень шкільної адаптації;
- загальнопедагогічні принципи корекційно-розвиваючого навчання;
- технології корекційно-розвиваючого навчання;
- форми корекційної роботи;
- напрямки і методи педагогічної роботи з профілактики та корекції відхилень у поведінці дітей;
- форми взаємодії суб'єктів освітнього процесу в діагностично-корекційній роботі з дітьми ризику шкільної дезадаптації;
- умови оптимальної взаємодії суб'єктів.

вміти:

- використовувати знання про основи корекційної педагогіки в виховно-освітній роботі з дітьми групи ризику;
- аналізувати дані поточної і етапної педагогічної діагностики;

- розробляти технології навчання географії дітей з обмеженими можливостями життєдіяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія і практика технологій корекційно-розвиваючого навчання

Тема 1. Теоретичні основи корекційної роботи при порушеннях пізнавальної діяльності

Проблема корекційної спрямованості навчання осіб з вадами інтелекту в історії олігофренопедагогіки. Дослідження проблеми корекції інтелектуальних порушень у сучасній корекційній психопедагогіці (кінець XX – XXI століття). Предмет курсу – корекційна педагогіка. Основні терміни та поняття дисципліни — корекційна педагогіка. Зв'язок дисципліни з окремими науками.

Тема 2. Технології корекційно-розвивального навчання як складова інклюзії. Сутність та зміст корекційно-розвивальної роботи.

Визначення корекційної роботи, компоненти, принципи та умови її реалізації. Координація діагностики та корекції. Принципи корекційно-розвивальної роботи. Основні моделі корекції: загальна, типова, індивідуальна.

Характеристика об'єкту корекції при порушеннях пізнавальної діяльності. Принципи побудови корекційно-розвивальних програм: системності корекційних, профілактичних і розвивальних задач; єдності діагностики і корекції; пріоритетності корекції причинного типу; діяльнісний принцип корекції; урахування вікових, психологічних й індивідуальних особливостей дитини; комплексності методів психологічного впливу; активного залучення соціального оточення до участі в корекційній програмі; опори на різні рівні організації психічних процесів; програмованого навчання; зростання складності; урахування обсягу і ступеня різноманітності матеріалу; урахування емоційного забарвлення матеріалу.

Форми організації процесу навчання в інклюзивній школі. Форми корекційно-розвивального освітнього процесу.

Тема 3. Особливості корекційно-розвиваючої роботи з дітьми з вадами розвитку.

Залежність змісту та методики корекційної роботи від ступеня та виду інтелектуального недорозвитку, якісних особливостей структури дефекту, клінічного діагнозу, віку дітей.

Загальна характеристика дітей з відхиленнями у розвитку. Причини та класифікація відхилень у розвитку. Дисгармонічний психічний розвиток дітей. Загальна характеристика девіантної поведінки. Форми девіантної поведінки.

Діти з порушенням інтелектуального розвитку. Особливості психічного розвитку дітей-олігофренів. Класифікація олігофренії. Особливості корекційної роботи з розумово відсталими дітьми.

Діти із затримкою психічного розвитку. Типи затримки психічного розвитку та їх психолого-педагогічна характеристика. Діагностика затримок дитячого психічного розвитку та особливості корекційно-виховної роботи.

Діти з комплексним порушенням розвитку. Сліпоглухонімі. Школярі з поєднанням сенсорного та інтелектуального дефектів.

Організація корекційної роботи з розумово відсталими дітьми у різних типах закладів.

Організація корекційної роботи з школярами, які мають затримку психічного розвитку. Поняття компенсації, декомпенсації, корекції осіб з дефектами у розвитку.

Тема 4. Прогнозування і методика реалізації технологій корекційно-розвивальних цілей у процесі спеціального навчання.

Поняття корекційної спрямованості навчання при порушеннях пізнавальної діяльності. Індивідуальна картка розвитку дитини. Схема аналізу корекційно-розвиваючої спрямованості уроку. Показники результативності корекційного впливу в процесі навчання і виховання.

Корекційна спрямованість принципів навчання учнів з порушеннями інтелекту. Принцип науковості процесу навчання. Принцип виховуючої спрямованості навчання. Технології корекційно-розвиваючої спрямованості принципів навчання, що стосуються діяльності вчителя і

методики його викладання. Принцип доступності знань, активності і свідомості, наочності у навчанні. Зміст та прийоми реалізації індивідуального підходу.

Корекційна спрямованість дидактичних методів у навчанні дітей з порушеннями інтелекту.

Методика корекції порушень розвитку у процесі навчання розумово відсталих дітей. Формування процесу порівняння. Формування мотиваційної сфери та розвитку інтересів, розвитку самооцінки. Умови ефективного застосування знань на практиці

Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції теорії і практики технології корекційно-розвиваючого навчання в інклюзивній освіті. Реалізація системи інклюзивної освіти.

Тема 5. Формування корекційно-розвиваючої програми для дітей з особливими освітніми потребами.

Основні принципи організації корекційного супроводу дітей у навчальному процесі. Основні напрями корекційно-розвиваючої роботи. Періоди комплексної програми корекційно-розвивального спрямування: ввідний, основний, заключний. Поради вчителям при роботі з «особливими дітьми». Критерії ефективності корекційно - розвиваючої програми.

Тема 6. Підготовка батьків до здійснення корекційного впливу на розвиток дитини.

Співпраця з батьками розумово відсталих дітей в умовах різних типів закладів і служб. Зміст і методика навчання батьків окремим корекційним прийомам і методам виховання дитини у сім'ї.

Тема 7. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Модифікація й адаптація курикулуму.

Зміст нормативно-правової бази інклюзивного навчального закладу. Навчальний план. Типові навчальні плани. Робочі навчальні плани. Навчальні програми. Підручник. Методи навчання в умовах інклюзії. Курикулум та його формування.

Діяльність навчальної команди у роботі фахівців для розробки та реалізації курикулуму.

Тема 8. Індивідуальний навчальний план: зміст, функції, процес розробки, аналіз складових.

Загальна характеристика індивідуального навчального плану: зміст та функції. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму. Розробка індивідуального навчального плану. Підготовка та вимоги до підписання ІНП. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану. Співпраця з батьками як з рівноправними членами команди.

Тема 9. Система оцінювання в умовах інклюзивного навчання.

Сутність і завдання оцінювання учнів з особливими освітніми потребами. Критерії оцінювання навчальних досягнень. Функції контролю. Дидактичні принципи здійснення контролю. Об'єкти, види, методи, контролю. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Особливості без бального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Оцінювання за допомогою портфоліо. Проблема готовності до шкільного навчання дитини з особливими освітніми потребами. Формування контрольної діяльності молодшого школяра, з особливими освітніми потребами.

3. Рекомендована література

Основна

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: [навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
2. Данілявічуте Є.А. Закономірності виникнення, сутність та місце інклюзії у єдиній системі освіти в Україні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). 2013. – С. 2-8.
3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королук / За заг. ред. А.А. Колупасової. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Исаев Д.Н. Умственная отсталость у детей и подростков. Руководство / Д.Н.Исаев. –СПб.: Речь, 2003. –2003. –391 с.
5. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан

Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФОПарашин І.С., 2010. – 296 с.

6. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

7. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія Інклюзивна освіта»).

9. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – Серія «Інклюзивна освіта»).

10. Коррекционная помощь детям раннего возраста с органическим поражением центральной нервной системы в группах кратковременного пребывания: Методическое пособие / Под ред. Е.А.Стребелевой. –2-е изд. – М.: Экзамен, 2004. –128 с.

11. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.

12. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.

13. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І., Богданець-Білоskalенко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.

14. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.

15. Матвєєва М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку. Навчально-методичний посібник. -Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. –164 с.

16. Миронова С.П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навчальний посібник / С.П.Миронова. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет: редакційно-видавничий відділ, 2008. – 204 с.

17. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія / С.П.Миронова. – Кам'янець-Подільський: Абетка –НОВА, 2007. –304 с.

18. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

19. Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія. Навчальний посібник / За ред. С.П.Миронової. -Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. –220с.

20. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: [навч.-метод. посіб. у 9 книгах] / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К., ТОВ ВПЦ «Літопис-XX», 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

21. Сак Т. Контроль та оцінювання соціальної компетентності учнів з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному класі // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (58). – 2010. – С. 8-11.

22. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц сособыми потребностями,

принятыё Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

23. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина 2. Навчання і виховання дітей. –К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2009. –224 с.

24. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. –Частина I. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). –К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. – 238 с.

25. Синьов В.М. Психологія розумово відсталой дитини: Підручник / В.М.Синьов, М.П.Матвеева, О.П.Хохліна. –К.: Знання, 2008. –359 с

26. Синьов В.М. Розумова відсталість як педагогічна проблема. Навчальний посібник / В.М.Синьов. –К.: ДІА, 2007. –120 с.

27. Шпек О. Люди с умственной отсталостью: Обучение и воспитание: [пер. с нем. А.П.Голубева; Науч. ред. рус. текста Н.М.Назарова]. –М.: Академия, 2003. –432 с.

Додаткова

1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369

2. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. /Е. Деніелс, К.Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.

3. Данилявічуте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данилявічуте, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупасвої. – К.: Видавнична група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 2. – С. 252-258.

5. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 30. – С. 142-150.

6. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 2-3. – С. 36-42.

7. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Джуді Лупарт, Чарльз Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (55). – 2010. – С. 6-11.

8. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.

9. Мартинчук О.В. Формування толерантності як складової професійно-педагогічної підготовки студентів до роботи в інклюзивних закладах освіти // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 березня) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за заг. ред. В.О. Огнев'юка [редкол.: В.О. Огнев'юк, В.П. Андрущенко, Л.Л. Хоружа, О.М. Олексюк, О.В. Уваркіна, Н.М. Віннікова]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 914-919.

10. Моклович Ю.Я. Інклюзивна форма освіти: досвід колективу загальноосвітнього навчального закладу // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 40-44.

12. Сак Т.В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: [навч. курс та наук.-метод. посіб.]. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 168 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

13. Сак Т.В. Технологія зворотного зв'язку в інклюзивному навчанні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (64). – 2012. – С. 2-5.

14. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.

15. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И.

Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.

16. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с. Таранченко О.М. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (59). – 2011. – С. 18-24.

17. Таранченко О.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / О.М. Таранченко, Ю.М. Найда / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнична група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

Електронні інформаційні ресурси

1. Колупаєва А.А. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда - К.: 2007. – 128 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ussf.kiev.ua/ieeditions/?page_nom

2. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

3. Аналіз законодавства України щодо відповідності міжнародним вимогам забезпечення рівних прав у здобутті освіти для дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com/materiali-shho-prisvyacheni-inklyuzivnij/>

4. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf

5. Вебер Чарльз. Інтегрування дитини з аутизмом до навчання у масовому навчальному закладі: досвід однієї школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ussf.kiev.ua/iearticles/129/1/>

6. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com>

7. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточний контроль знань студентів під час лекційних і семінарських занять, виконання контрольних (модульних) робіт (денна форма навчання) та за результатами самостійної роботи (заочна форма навчання); залік.